



**Sesiunea a XXI-a a Asambleei
Academiei de Științe a Moldovei**

**Reforma și dezvoltarea cercetării-
inovării în Republica Moldova**

**Acad. Gheorghe Duca
Președintele Academiei de Științe a Moldovei**

11 noiembrie 2016

„Știința ne-a ajutat să fixăm hotarul care se întinde între ceea ce este cu putință și ceea ce nu este cu putință, între ceea ce stă în puterea noastră și ceea ce întrece puterile omenești.”

Mircea Florian

“Toată știința nu-i decât rafinarea gândirii de zi cu zi”.

Albert Einstein

“Studiază mai întâi știința și continuă apoi cu practica născută din această știință”.

Leonardo da Vinci

“Ceea ce știm este ca o picătură. Ceea ce nu știm este ca un ocean.”

Isaac Newton

Rezultatul reformei sistemului național de cercetare-dezvoltare din 2004:

Adoptarea și implementarea Codului cu privire la știință și inovare

- Crearea unui sistem de cercetare condus de însăși cercetători în baza performanței științifice
- Asigurarea condițiilor pentru valorificarea experienței academicienilor, savanților afirmați, precum și a elanului creator al tinerilor
- Salariul cercetătorilor a crescut de 7 ori
- Îndemnizațiile pentru deținătorii de grade științifice a crescut de 8 ori
- Bursele pentru doctoranzi s-au majorat de 6 ori
- Finanțarea universităților a crescut de 10 ori
- S-au creat centre și laboratoare noi în universități și institute
- Tineri încadrați în cercetare 30% din totalul cercetătorilor
- Infrastructura și baza tehnico-materială a fost renovată
- Integrarea în Spațiul European de Cercetare, prin PC7 și ORIZONT 2020

Scopul reformei

Reorganizarea și armonizarea administrării cercetării la standardele europene

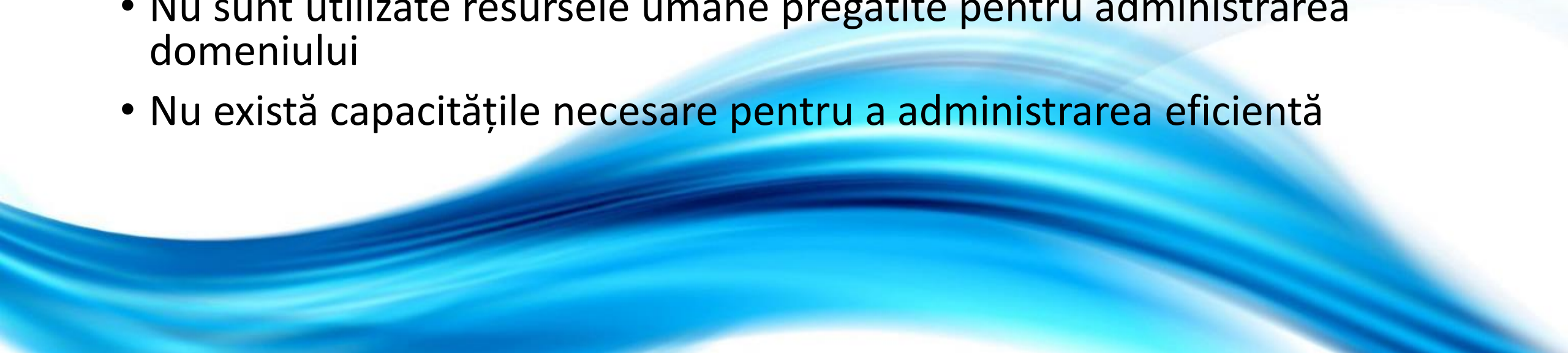
Transmitem administrarea științei din Republica Moldova – Guvernului, pentru ca guvernării să își asume responsabilitate față de societate, dar și față de cercetători.

Conservarea și consolidarea potențialului științific și intelectual al savanților și neadmiterea risipirii capacităților existente

Acțiunile întreprinse până în prezent:

1. Am transferul doctoratului la Ministerul Educației
2. Am transferul finanțarea științei la ministerele de ramură
3. Am transferat în administrare institutele ramurale la ministere

Au apărut mai multe probleme din cauza că:

- Nu este preluată experiența de administrare a Academiei de Științe
 - Nu sunt utilizate resursele umane pregătite pentru administrarea domeniului
 - Nu există capacitățile necesare pentru a administrarea eficientă
- 

Asigurarea independenței și autonomiei Academiei de Științe

Ce înseamnă independența și autonomia Academiei?

- Academia de Științe va rămâne un for de elită al intelectualilor
- Academia de Științe va fi finanțată separat printr-un compartiment distinct al bugetului de stat
- Academia de Științe va fi autonomă în luarea deciziilor
- Academia de Științe va administra institutele sale din subordine și patrimoniul propriu
- Optimizarea institutelor de cercetare

Același model autonom și independent de activitate al academiei poate fi întâlnit în următoarele state membre ale UE: Polonia, Austria, România, Ungaria, Cehia, Slovacia, Slovenia, Serbia, precum și alte academii de științe europene.

Consiliul Consultativ pentru Știință și Dezvoltare

Această structură nouă va avea următoarele trei obiective:

- Elaborarea, propunerea și monitorizarea priorităților pentru cercetare și inovare (direcțiile strategice curente);
- Recomandarea Guvernului politicilor de stat pentru cercetare și inovare;
- Consultarea Prim-ministrului în problemele ce vizează cercetarea și inovarea, dezvoltarea scientointensivă.

Beneficiul acestui Consiliu constă în asigurarea comunicării și cooperării dintre principalii actori în domeniu: guvernamental, științific, antreprenorial, asociativ și de cultură, bazat pe formula 51% membri/49% supleanți.

Acest model al Consiliului este utilizat în diferite state europene precum Olanda, Marea Britanie și Suedia.



Agenția Națională pentru Cercetare și Inovare

Agenția va asigura realizarea politicii de stat în domeniul științei și inovării. **Beneficiul acestei Agenții este:**

- Agenția este independentă, transparentă și responsabilă pentru implementarea politicii de stat în domeniu.

Modelul unei asemenea Agenții este utilizat pe larg în spațiul european în țări precum Franța, Olanda, România, Irlanda și Polonia.





Agenția pentru evaluarea performanței în cercetare și învățământ superior

Structură, care va implementa mecanisme noi de evaluare a performanței științifice

- Va fi exclusă acreditarea
- Evaluarea și certificarea performanței va permite aprecierea sistematică a capacităților și excelenței organizațiilor științifice
- Evaluarea va fi de către experți naționali și internaționali

Evaluarea și certificarea performanței este utilizată pe larg în Spațiul European de Cercetare.

Mecanismele noi de finanțare

- **Finanțarea instituțională reprezintă responsabilitatea Guvernului pentru a crea capacități de cercetare** și va oferi finanțarea de bază pentru necesitățile Academiei de Științe și institutele de cercetare, centrele de cercetare din universități – cheltuieli de regie, pentru salarizarea unui număr limitat de cercetători, personal auxiliar și de conducere.
- **Finanțarea prin concurs** va contribui cu resurse adiționale în baza performanței competitive obținute de organizații.
- **Cofinanțarea** va atrage sectorul de afaceri în finanțarea proiectelor.

Mecanismele de finanțare propuse sunt racordate la politica bugetar-fiscală a Republicii Moldova. Finanțarea instituțională, prin concurs și cofinanțarea sunt implementate în majoritatea statelor membre UE și sunt utilizate în Programele europene.

Pentru realizarea reformei, alături de autoritățile publice, trebuie să ne **asumăm responsabilitatea** pentru viitorul domeniului

Guvernul să își asume următoarele acțiuni:

- Crearea premiselor pentru atragerea tinerilor talentați în cercetare;
- Garantarea condițiilor pentru obținerea performanței în cercetare (sporirea salariilor și indemnizațiilor, sporirea finanțării programelor și proiectelor);
- Creșterea graduală a finanțării pentru întreg domeniul cu 0,05% din PIB anual;
- Asumarea angajamentului politic de finanțare a întregului domeniu al științei cu 1% din PIB către 2025.

Comunitatea științifică își poate asuma responsabilitatea pentru:

- Cercetare pentru educație (creșterea nivelului general al cunoașterii);
- Cercetarea pentru economie (implementarea inovațiilor);
- Cercetarea pentru cultură (salvgardarea identității și patrimoniului cultural);
- Cercetarea pentru mediu (conservarea biodiversității și protecția împotriva poluării).

Vă mulțumesc pentru atenție!

The bottom of the slide features a decorative graphic consisting of several overlapping, wavy lines in various shades of blue, ranging from light sky blue to a deeper cerulean. These lines create a sense of motion and fluidity, typical of a modern presentation's footer or transition element.